

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Quae Insolentia Peccatorvm Sev De Lvxv et Libidinibus Prodigi

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

[Concio] XII. 1 Peccatoris substantia est liberum arbitrium. 2. An Christus bene omnes donarit libero arbitrio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55916)

D. Aug. tom 8. in psal. 50. patremfam. alloquitur: Quomodo ad nos pertinet vobis loqui in Ecclesia, sic ad vos pertinet in domibus vestris agere, ut bonam rationem reddatis de his qui vobis subditi sunt.

Plato lib 4 de Rep vel de iusto: Non noui cui rei maiorem diligentiam, quisquis mentem habet adhibere debeat, quam ut filium optimum reddat.

Ea, Auditores, medicamina & antidota, quae ingenti malo, improbae educationi liberorum vestrorum indicant oportuna; vestrum fuerit ea applicare. Nunc discutere maturo quid designet substantia quae Christus largitur suis prodigis; & an Rerumpub. clauum adepti cum in hoc casu imitari aut possint, aut debeant. Itē in pace.

CONCIO DVODECIMA.

2. 12. Et diuisit illis substantiam suam. *Vulgata.*

2. 12. Καὶ διέδωκεν αὐτοῖς τὸν βίον. *Graec.*

2. 12. Diuisit itaque eis possessionem suam. *Syrinca.*

ARGVMENTVM.

1. Peccatoris substantia est liberum arbitrium. 2. An Christus bene omnes donarit libero arbitrio.

1. Diximus supra, si meministis Auditores, quid denotaret substantia quam postulauit prodigus à patre; nunc examinanda venit donatio, siue largitio eiusdem substantiae. Dicitur ergo, Et diuisit illi substantiam. Textus porro Graecus exprimit substantiam dictione βίος, vita, dicendo, καὶ διέδωκεν αὐτοῖς τὸν βίον. Quasi diceret: Diuisit illis vitam; per vitam intendo opes, & facultates ad sustentandam vitam: aut intelligendo vnione personali, Deum animam

corpori humano infudisse. Addit textus Græcicus
 ὁνί εἰς, articulum communiter quandam
 sim inuoluentem, ac si diceret: Diuisi illis
 stam, signando hoc modo vitam quodam ex
 tem, haud vulgarem: aut immensas opes, secundum
 exitus publicanis; vel multam viuendi pro arbitrio
 centiam; prout agebant nostri publicani, sibi ip
 liciti; non multum impulsu ad meliorem frugem
 mnis & tribulationibus; prout quandoque recte
 est à Deo.

Psal. 80. *Non audiuit populus meus vocem meam
 Israel non intendit mihi. & diuisi eos secundum
 cordia eorum, ibunt in adinventionibus suis.*

Isai. 1. *Super quo percutiam vos ultra addentem
 ricationem:*

Joan. 17. *Quod facis fac citius Et alius quidam
 xeris ut lubet.*

Si exponendus sit hic locus de Iudæis & Eth
 dicendum Deum dedisse Ethnicis legem naturæ
 rationis, mentem sanam, arbitrium voluntatis
 gratuita dona, multam scientiam, sublimem cog
 onem adytorum naturæ quam appetebant an
 quæ scanderent in notitiam Creatoris: Iudæis
 synceris famulis Dei, præter ea, lex scripta fructus
 Prophetæ missi, præsidium gratiæ Dei; quæ certis
 stantia sublimis & vita vera, uti optimè appellat
 tus Græcus τὸν εἰς. Ita exponunt Prisci.

Venerabilis Beda in huic locum: *Diuisa illis
 stantiam fidelibus scilicet sua gratia protectionem
 desiderabant, impertiendo: infidelibus verò naturam
 genij quo contenti erant beneficium concedenda. Hic
 in homil. ijsdem omnino verbis exponit.*

Erasmus in paraphrasi: *Iudaicus populus legem
 perat, cuius ductu sciret quid esset sequendum, quod
 endum. Habuit & gentium populus dotes suas, naturam
 genij, cognitionem rerum conditarum, ea quibus
 cognoscere conditorem, sicut & cognouerunt. Quod
 de ratione recte viuendi libros absolutos ediderunt.
 supra auctoritates alias Doctorum.*

Ut autem exponatur parabola de iustis & peccatoribus, adeoque de omnibus in genere, denotatur appetitus naturalis corporis organizzati in utero materno expletus à Deo, infusione animæ appetitæ, ut in materia formæ; animæ inquam rationalis, liberalis arbitrij; ut sequatur non affectus animales, sed voluntatis electionem. Pro hac expositione videtur facere textus Græcus; videtur enim voce *ἕλος*, non *ἕως*, quæ vox *ἕλος*, ut plurimum denotatur ad denotandum vitam animalium rationalium, qualis est solus homo, *ἕως* contra, ut significet vitam brutorum. Unde Aristoteles assignas definitionem vitæ humanæ, ait: *ἕλος ἐστὶ λογικὸν ἕως*. Addens autem textus Græcus articulum emphaticum, innuit significari vitam excellentem, ut est donati ratione & arbitrio libero. Diuise itaque Deus peccatoribus animam rationalem, intellectum, vim ingenij, memoriam, sermonem, quo communicarent naturaliter homines hominibus conceptus mentis: ad hoc enim laudato primum Numine, nobis sermo datus est, ait Aristoteles lib. 5. de anim. cap. 13. & l. 2. de part. c. 1. *Linguam animantibus natura dedit, ut alteri sensa animi aperiant.* Egregium hoc sermonis & linguæ munus dedit Deus hominibus, ut cordis nostri sit interpres; tumultus seditiosos furentis populi sedet; solandis affectis; accusandis flagitiosis; erudiendis inguaris; vincendis segnioribus quasi stimulo & caleariibus ad virtutem; regendis animis humanis; cohibendis ferocioribus mentibus, haud secus ac capistro continentur equi; denique ad illud ipsum præstantiam hominibus, quod Orpheus & Amphion liræ suæ sono, arboribus, saxis, fluuijs, quos quocumq; lubebat rapiebant, narrantibus Poetis. Res sanè tam sublimis est *ἕως* v. ut magnus ille Hermes Trismegistus audeat eam conferre stulti & immortalitate Deorū. Hermes cognomēto ter maximus, serm. de Mercur. *Aleure ἕως* orationē vni ex omnib animalib Deus largitus est homini, non minoris utiq, æstimanda quā ipsa est immortalitas. Nā qui his conuenienter *ἕως* ad ea quæ decorū est vitæ, is nihil ab immortalitate dffert, quippe qui vniculis

*ἕλος & ἕως
Græcis ut
differant.
2.*

*Vide Ovi.
10 Meta.
Horat. in
arte.
Quid si.
gnificet id,
vid Cic.
in libr. ad
Herenn.
Idem in
Bocatio.*

culis tandem corporeis solutus, ab utroque eorum
rum beatorum Diuorumq; perducatur.

Est enim (ait Socrates) mens bona in corpore
sita, res maxima in minimo collocata. Præclara
nera naturalia homini collata, signantur
substantiæ; nec non fortunæ bona, vt aiunt.

Naturæ
ornamē-
ta.

Beda tom. 2. l. 4. in Lucam, cap. 15. *Viuere, memi-
nisti, ingenio alacri excellere, diuini substanti-
neris est.*

Michael Baius in M. S. *Diuisit illis, hic vtrius-
arbitrio reliquit.*

Vid Mag.
sent. li. 2.
dist. 5. §. 6.

Præ omnibus autem insinuat Christus homo
libero donatum arbitrio, quod est facultas
tus & voluntatis simul, per quam ratiocinatio
currit, vult, eligit liberè bonum vel malum,
alterum, reijcit alterum; vultque hocce arbitri-
psi ad quod liberè concessum, ita exponuntur
ronymus, S. Chrysostomus, Theophylactus, &
os doctissimi nostri seculi.

Didacus

Stella.

Granat.

D. Hieronymus p. 2. epist. tract. 2. epist. 102.
masum: *Significantius Græcè legitur, xθρ, dedit
Iov Clov id est, dedit eis liberum arbitrium, dedit
propria libertatem, & vt viueret unusquisque
imperio Dei, sed obsequio suo, id est, non ex necessitate
ex voluntate, vt virtus haberet locum; vt à carere
mantibus distaremus, dum ad exemplum Dei per
est nobis facere quod velimus, vnde & in peccatis
iudicium, & in sanctos & iustos iustum prami-
bueretur.*

D. Chrysostomus tomo 2. homil. 2. de filio
bitur in istis, & euidenter ostenditur libertas arbitrii
anima rationali specialiter inseruit Deus.

Theophylactus in hunc locum: *Hominis sub-
rationalitas est, quam concomitatur libertas arbitrii
similiter quacumque Dominus dedit nobis, pro
tia nostra putabuntur, vt cælum, terra, & vniuersa
tura, lex & Prophetæ.*

Dionys. Carthus. comment. in Luc. 25. cap. 15.
dedit unicuique, quod petit, & quælibet facere permisi-
voluit.

Simon Cassian. lib. 6. cap. 16. Dimisit pater substantiam, cum unumquemque in suis singulatim concessis suo relaxavit arbitrio.

Alexander de Hales; Talis substantia ad minus in quinque consistit, qua omni homini tanquam necessaria concessa sunt. Primum, est ratio ad cognoscendum bonum: Secundum, est tempus ad perficiendum bonum: Tertium, est facultas faciendi bonum: Quartum, materia se exercendi in bono, scilicet prospera & adversa: Quintum, est instrumentum, quod est corpus, per quod operetur bonum. Et haec sunt quinque, talia, Matth. 25.

D. Bernardus Senens. tract. de Christiana relig. lectio. 24. qui est de prodigo: Haec substantia Patris Dei est omne bonum quod habet homo, siue natura, siue gratia. Bonum tamen natura est, quod tam iustis quam peccatoribus contingit & datur. Neoterici omnes sic fecerunt exponere.

Cicero pro Roscio Amer. Commoda quibus utimur, licet qua fruimur, spiritum quem ducimus, a Deo nobis dari & impetiri videmus.

Julianus notandum, quod dicendo, Dimisit illis substantiam, nil amplius adjudicavit seniori quam iuniori, sineret omnibus, & iustis & peccatoribus aequaliter liberum arbitrium esse. Cum enim unus altero non sit magis homo, & alter altero plus animae non habeat: Quanta enim proprietatis substantia est, ut non suscipiat gradus, ut sit magis minusve talis, unus enim homo non est magis homo quam alter. Esse enim uniuscuiusque substantia quae est idem & unum, nec intensionem, nec remissionem ad substantiam accipiens: atque liberum arbitrium constituat hominis substantiam, sequitur omnibus & singulis nobis aequaliter datum; Aequaliter cunctis viventibus datur, postmodum.

ait S. Ambrosius, nec minus inest Turcis, Barbaris, Iudeis, peccatoribus, damnatis, quam Christianis, quam iustis, quam beatis, quoad substantiam, tamen quoad effecta melius sit in his quam illis. Ita testatur sancti Ecclesiae Patres.

S. Hilarius, in psal. 2. Vnicuique nostrum libertatem permisit.

D. Hier.

D. Hieronymus ad Hedibiam: *Deum aequali sorte generauit, & dedit, arbitrij libertatem, ut facerent, nusquisq; quod uult, siue bonum siue malum.*

Iulianus Martyr apolog. 1. *Omnia uero quae uoluntati sunt hac natura est, uicium & uirtute accipere se.*

Quoad multa alia bona, naturae, fortunae, certum est omnibus non aequam obtigisse partem, non omnes aequè ingenio acres, ut omne superfluitatem; non omnibus concessam Esdras memoriam, qui uniuersae doctrinae Hebraeorum meminerunt non Themistocles, qui nil aliud quam obliuione tenebat; non Mithridatis Regis Ponti, uiginti quae idiomatum gnari totidem nationum sibi libere rum, non, cunctatū miraculum, Seneca, qui haec nomina referebat eo ordine quo audierat, & deinde versus retrogrado ordine recitabat: non omnes uel facundia cum S. Paulo, Cicerone, Demosthene.

Cic. l. 2. de finibus.

* Aulus

Gelli. l. 7.

noct. Att.

cap. 17.

Ephes. 4.

Matt. 25.

quid omnes Doctores? Ipse dedit quosdam Pastores & Pastores; Quibusdam largitus est quinq; talenta, duo, alijs unum, unicuique secundum propriam uirtutem. Non omnes pariter opibus praestant; peccata enim diebat: 1. ne difficiliore, morosiores esse melius se quio mutuo; 2. ne quidam abuterentur, ut Deus praenouerat; 3. ut inopes patienter ferentes suam, coronae suae diuitias auerterent in caelum, ut diuites regulariter se quiores ad bonum, ut peccata expiant: Peccata tua elemosynis redime, scilicet Nabuchodonosori Daniel; 5. ut sibi compararetur regnum caelorum, ad pauperes pertinet, quoniam regnum est regnum caelorum; 6. ut ijs quasi illyrio quae Deus ad se pelliceret, dantur enim nonnulli, de quibus Propheta: Confitebitur tibi cum benefeceris.

Dan 4.

Matt. 5.

Si non fuerint saturati, & murmurabunt. Ego dico abundancia mea, non morabor in aeternum. Nonne tu uallasti eum, & inuenisti eum in terra. Operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius in terra. Non omnes honore pari afficiuntur, ut

Psal. 48.

Psal. 58.

Psal. 29.

Iob. 1.

Si non fuerint saturati, & murmurabunt. Ego dico abundancia mea, non morabor in aeternum. Nonne tu uallasti eum, & inuenisti eum in terra. Operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius in terra. Non omnes honore pari afficiuntur, ut

decebat: nonnulli siquidem, sicuti Samuelis filij, ut Saul, ante honorem humiles, honorati ferocitent ut leones: pauci Dauidem referunt; qui quod ad altiora cecidit, eo altius se deprimebat, & dicebat: *Viliorem plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis*; Non omnes mensura vna consequuntur gratiam Dei gratum, seu beatum facientem; non omnes Jacob, sed Elau aliqui.

Ephel. 4. Vnicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

1. Cor. 7. Vnusquisque proprium donum habet à Deo; alius quidem sic, alius vero sic.

Isa. 34. Spiritus Domini misit Prophetis sortem, & manus eius diuisit eam illis in mensuram. Aliter sancti fecit Ieremias vates, aliter S. Iohannes Baptista, aliter nos in baptismo; melius ipsi quam nos: aliter Apostoli die sacro Penthecostes; hi melius quam nos & illi: aliter virgo mater beata; ac ipsa omnibus præstantius. De ea dixit quidam Ecclesie antiquus pater, si meminitis: *Ceteris per partes præstatur; Maria vero simul se tota infudit plenitudo gratia.* Ceteris mortalibus obtingit nonnulla portio gratiæ Dei; aut in Maria concurrunt gazæ omnes gratiarum. In qua quidem portione impari æquissimè se habet Deus, liberalis in omnino bonos, misericordia sua; in mediocres non item, quod maiora non sint meriti; improbis parum aut nihil largiens; quippe qui obicem, vectes, clathros, opponimus accessui & introitui gratiarum, se se offerentium & pulsantium ianuam nostram. Portionem verò liberi arbitrij, dat omnibus affluenter, omnibus aequaliter, eligendo bono vel malo, prout liberum erit.

Ex his per transfennam colligite, ô Auditores, ut Calumnice nostri, & omnes qui ab hoc fatali equo proderunt, omnes illi Anti-Libertini firmato animo impugnant libertatem arbitrij humani (quorum tamen mensuris inest aliud libertatis genus, de quo postea) peperâ sentiant; quandoquidè hæc pars paraoolæ nostræ

ment. de vera & falsa religione, e. de merito. Et to. 1. c. de Providet. fol. 365.

*1. Reg. 7.
2. Reg. 6.*

*Ierem. 1.
Luca 1.
D. Hiero.
vel ut
vult E-
rasmus,
Sophro-
nius Gra-
cus in ser-
de Ascen-
sione B.*

*Maria ad
Paula &
Eustia-
chium, in
illud, Auc
gratia
plena, id.
4. operum
Hieron.*

*Jacob 1.
*Calu. 1. 1.
inst. cap.
15. sect. 8.
Zuingh.*

*to 2. com-
stræ ment. de*

stræ litteraliter probet nos creatos liberos & liberos non impulsos, & coactos quadam fatali lege non stente, aut Planetarum influentia, volentes nos subire peccati iugum. Hic vnicus locus sanctus Etus ab illis sufficit, qui suadeat eis eandem nos tenemus fidem. Verum debuerat legisse autem dialogum Cain & Dei, in quo differens Deus deitate peccandi & non peccandi, aiebat scelerum fratricida: *Sub te erit appetitus tuus*, scilicet

Genes. 4.

Liberum
arbitriū
adstruitur.

Eccli. 25.

Et tu dominaberis illius, per arbitrij tui libertatem. Debuerant prohi illi scilicet, a scripturis hinc ab Ecclesiastico hinc à Deo relictum sui iuris: *Reliquit eum in manu sua*, id est, liberum; ignem & aquam, mortem & hinc inde sibi apposta, facta facultate ad illud quod libuerit, *Ad quod volueris porrigere manum tuam*, ait D. Augustin. lib. de gratia & libero arbitrio, hunc locum pro libero arbitrio.

Cic. lib. 1. Offic. *Hoc ipsum in iustum est, quod fit, si est voluntarium.*

Nonuerint in gratiam liberi arbitrij dici hereticum, *Qui potuit transgredi & non est transgressus mala & non fecit.*

Eccli. 31.

Legissent ex S. Paulo, 1. Cor 7 *Non habemus voluntatem, sed potestatem voluntatis suæ.*

1.

Rationes
& authoritates
Patrum.

*Aug. l. de
v. rel.*

cap. 14.

Idem l. 3.

de lib. ar-

bit. cap. 1.

Virg. 6.

Aeneid.

Didicissent (vt viuis rationibus suffocetur con-

ficta & apparenis species) nusquam futuros peccato-

res & probos, sublata à nobis libero arbitrio. Hinc

nim actus format, completur peccatum, sed voluntas

libera, per quam volo & committo tale peccatum

contra ius legum diuinarum, testante D. Augustino

qui ait: *Vsq̄ adeo peccatum voluntarium malum est,*

nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.

Nulla culpa deprehendi potest, vbi natura necessitate

minetur. Leæna lactans catulos, dira fame compulsa

fame rabida tria guttura pandens, deuoret infanculum

obuium: alius quidam anthropophago immantibus

militar alium; non dicetis leænam non deliquisse,

minem verò in simili casu grauissimè peccare.

homo potius quam læna, nisi quia contrarium, nimirum non deuorare non est potestate lænæ famæ rabidæ, sed compellitur deuorare; homo autem potest, vorare, aut non vorare? Perpetret homicidium compos mentis; similiter furiosus; excusato furioso plectetur compos mentis; quia ratione scit & videt se malum committere; ille, minimè: iste liberè; ille futiatum imperu operatur.

Stupratur Lucretia Romana à Tarquinio iuniore; sancta Dei Virgo Lucia, vera lux Syracusarum ad luparum pertrahitur temeranda: rursus Thais Alexandria, Phryæ Atheonica, Plangonna Milesiana spōtè cōsolant: non excusabitur Lucretia, cuius *Cor. Tit. Lit. decad. 1. lib. 1.* *De Phry. ne Quint. l. 2. instit. cap. 13.* *Tit. Lit. decad. 1. lib. 1.* *Breuiat. Rom.* *putantum violatum, animus insons: non dicitur eum iuentibus eam consolari studentibus, Mentem peccati, non corpus. Et vnde consilium absuerit, culpam abesse?*

Non geminabitur sanctæ Agneti corolla, vti aiunt: *Si inuitam iusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam?*

D. Augustinus tomo 5. l. 1. ciu. cap. 16. Sancta voluntate in concessa ac stabili permanente, quicquid aliis de corpore vel in corpore fecerit, quod sine peccato proprio non valent euitari, præter culpam est patientis.

Idem l. 1. de ciuit. cap. 18. Non polluet libido, si aliena erit.

Ibidem: *Quæ sana mente putauerit se perdere pudicitiam si forè in apprehensa & oppressa carne sua exerceatur & expleatur libido non sua? Si enim hoc modo pudicitia perit, profecto pudicitia virtus animi non erit.*

Ibidem: *Non de ipso corpore perit castitas, quia eo sanctè viuendi perseverat voluntas, & quantum in ipso est, etiam facultas. Vide pulcherrima ibidem.*

Philoludæus, de migratione Abrahæ in fine. *Vbi dicit assensio, nec qui patitur verè patitur, nec qui præter animi sui sententiam ledit, reus est patrati facinoris.*

Seneca in Hypopotamæ loquitur: *Mens impudicam facere, non ausus solet.*

Et alius quidam: *Mens est qua denique peccat,*

Rursus, quæ spontè ad libidinem confluunt, nonne omni-

omnibus infames habentur: Qui hoc? Quia
 bus oppressio erat; in posterioribus, voluntas
 tas. Si itaque nobis nullum esset liberum arbitri-
 um, nihil eorum quæ ageremus, reputaretur
 tum. Namque, usque adeo peccatum voluntarium
 lum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.

II.
 Vide Aug.
 l. 5. de Ci-
 vit. pag. 9.
 Damasc.
 l. 2. Ort.
 fidei c. 7.

Non ignorassent insuper sublato libero
 tolli omnes virtutes. ut enim actus ex genere
 non est peccatum, nisi voluntarius; ita actus
 bonus, non potest ad virtutem & meritum requi-
 pariter à voluntate libera manet; non verò
 tia, & fato.

Psalm. 53. *Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor
 tibi Domine.*

2. Cor. 9. *Non ex tristitia, aut necessitate, hilarem datorem diligit Deus.*

1. Cor. 6. *Si evangelizauero necessitatem habentem
 mihi prodest: si volens hoc ago, mercedem accipio.*

Non adpellamus propriè ciconiam muleo-
 elementem, quæ quæquam opitulatur parentibus
 nio confectis, uti antea dicebamus; impellitur
 ad hoc natura, non libera voluntate, nec securus
 facere. Equus bibens ut sobrius compressis labiis
 quam hauriens puram, nec ultra quam requirit
 ra, non potest dici propriè sobrius; in ipso etenim
 ratur instinctus naturæ, non voluntas, & electio
 de cæteris. Non auditis distrahentem vasa aurea
 gentea, vestes, tapes Turcicos, aliamque suppel-
 lem præ furibus, ut conflata inde pecuniam im-
 pètes, in loca pia distribuat, mero & puro Frum-
 cogentis imperio, dici elemosynarium liberum
 quod à voluntatis libertate non imperetur ille
 sed extero decreto, non arbitrij domestici
 ompellatur. *Hilarem datorem diligit Deus.*

Arist. 3. Ethic. cap. 5. *Spontanea sunt virtutes.*

Vnde consequitur optimè, sublata voluntate
 tate, tolli pariter virtutes, neminemque propriè
 & iudicium, tamen si virtutis actus & natura bonæ

gentet. Differunt siquidem fortia agere, & fortiter a-

gere, bona facere, & bene facere.

Amplius sequeretur quoque exinde directa illatio

ne, Christianam fidem nostram, Platonis sententiam,

Virgilij opinionem, incassum statuere infernū, aut cru-

ciatu aliquē post mortē, nabis, potius quā brutis. Vbi

enim delictū nō est, non habet locū iustitia siue iniu-

stia Pana, est reordinatiua culpe, inquit Theolegi.

vbi nihil curuū, quid subrigatur? vbi nihil sordidum,

quid purget felle? Iniquē animaduerneret Deus in eū

qui quod egit, non potuit nō agere. Si impulsore Deo,

vel fato, vel vi constellationū viatorem trucidauit. la-

to, ergo iniuria plectitur, aut in cruce agitur. Iusti A-

ntidid, an verō trucid Heronis factum, suffraginibus

centis seruum cogere, vt in stadio velocius feratur vē-

to, & currere non valentem exquisito torquere crū-

ciatu? Rex humanus, an Tyrannus satius Sempronij

vinculis & funibus arte adstrictū in carcere abrid-

gare, ac ad preliū nō sequutū edicto publico in cruce

sufficiendum, aut capite plectendum pronuntiet?

Adhuc, infertur, amota arbitrij libertate, adeoque

virtute omni, frustra fide nostra Catholica aditū re-

gum celorum, æquū virtutum præmium: vanē ima-

ginaretur Plato locos sublimes, sequestratos remun-

erandis heroibus, & præbis: perperam Virgilius & alij

flugerent campos Eliseos, deputandis ijs qui ad virtu-

tem mores composuerint: nil enim præmio & laude

dignum dare, ut, si huc, illuc, ad vitium & virtutē ver-

face se non potest pro libitu homo. Quam rationem

et suis tabernis mutuam dederunt prisce Patres.

Iulianus Martyr. Apol. 1. Neque enim quicquam co-

rum laudis dignum esset, nisi homines utramque in par-

tem spectare, & quasi se conuertiere possent.

D. Clemens Alex. l. 2. Stromatum: Neque vituperā-

tionem, neque honores, neque supplicia iusta sunt, si anima

non habet liberam potestatem.

Tertullianus li. 2. in Marcionem: Nec boni nec ma-

li merces iure pensaretur ei qui aut bonus, aut malus, no-

uissit atque fuisse inuentus, non voluntate.

III.

Vide A-

rist. l. 2.

Ethic. c. 4.

Iusta age-

re, & iuste

agere, vt

differunt.

IIII.

Plato in

Phadone

vel de a-

nima, in

sine.

Virg. 6.

Eneid.

Silius I-

talus l. 13.

Ouid. 4.

Metam.

Claud. l.

2. in Ruf.

fin.

D Augustinus lib. de vera relig. cap. 14. *Populus non voluntarie male facimus, nemo obiurgandus.*

Jdem serm. 61. de tempore: *Non est damnandus quem pro eo quod non potuit vitare, quia punitur.*

V.

Si non daretur liberum arbitrium, stulticia tur innumeris in locis scripturae sacrae Sapienza na Lingua, quo tendis? Parcite; ad euincendum Libertinorum istorum stoliditatem, impetitur lingua mea. Possunt dici Bona male, & male inquit S. Gregorius Quapropter dico, Audientes ineptos texere sermones passim in scriptura, modo crebro hominibus ut eligant e duobus, aut quod libuerit Quae enim delipientia; hoc vobis elige; optio tibi datur, si quasi vaco prelusus est homo rei vni, ad eod ut aliam eligere nequeat.

Greg lib.
23. moral.
63.

Deuteronomij 30. *Proposui vitam & bonam dictionem & maledictionem, elige ergo bonum, & uas & semen tuum. Elige.*

Philo Iudaeus, Libro Quod Deus sit immutabilis tur hoc oraculo pro lib. arbitrio.

2. Reg. 24. *Trium tibi datur optio, elige vnum.*
Eccl. 15. *Proposui tibi aquam & ignem, ad quod eris porrige manum tuam.*

Jerem. 21. *Ecce ego do coram vobis viam vitae, & viam mortis, eligit.*

Ioan. 6. *Nunquid & vos vultis abire?*
1. Cor. 7. *Si vult, nubat; si vult, seruet corpus suam.*

VI.

Non sufficit: si in nobis non esset voluntas, imprudenter Deus (mala bene dixerit, reuerstra gratia) praecipisset quaedam, quaedam conset. Ea enim sit Regum prudentia oportet, ut coe sua & decreta commensurent ad normam facie subditorum; si ut homines non ut Tyranni impaueant; si non velint de numero eorum haberi, singula adferunt, ita nobis placet.

Iuuenal. satyra 6. *Hoc volo, sic iubeo, sit pro voluntas.*

Perpendant Legislator es, an penes subiectos

firmam exequi quod decernunt, aut vitare quod prohibent.

Aristoteles lib. 3. Ethic. cap. 5. *Ad ea qua neque spontanea sunt, neque sunt in nobis, agenda horiatur nemo.*

Audistis vnquam Legiferum imperasse ciui, per acre volare, vt i. Dedalus; mare sicco vestigio obambulare, vt 2. S. Petrus; in tertium caelum conscendere, vt 3. S. Paulus; rotare montes de loco in locu, 4. vt Gigantes; *supponere Pelio Ossa*; & 5. S. Greg. dictus Thaumaturgus, qui monte templi structuram impediendam transiit quantum sat erat; cohibere paucis verbis velocissimos veredarios solis & lunæ, 6. vt Josue: *Sol contra Gabaon ne moueuaris*, & *luna contra valle Aialon*; aut solem retrogradum tenere iter, 7. vt Isaias; aut reuiu-nescere, 8. vt *Ahion pater Iasonis*; aut 9. aquila; aut, 10. serpens.

Audistis vnquam præcipientem Principem, aut suadentem subditis nunquam infirmari, nunquam elurire, sentire, vigilare? *Qui non? Quia talia non sunt in facultate nostra, non sunt spontanea, neque sunt in nobis.* *Ad impossibile nemo cogitur.* Exigunt autem moderata & c.

qua uectigalia; verant machinationes rebellionum; arma sumere in patriam; prædicant, *Pugna pro patria*; prohibet cõmeffationes, duella, certamina, digladiationes perniciosas, velitationes, & alia innumera; q̃

peruulsum habeant ea sub hominis voluntate & potestate posita. Vniuersa porro quæ aut præcepit aut sua sit Deus, in nobis positum est præstare, aut non. Aliter si necesse verum. Si, non: id est, si non sit sub nostra facultate, & electione facere bonum, & declinare malum, iuxta edictum Dei (vti impie asserunt Caluini-

stæ) cerneret cecus Deu stolidissimu, inconsultissimu, stultissimu Legislatorem, quem somniaret Edymion quadraginta septem annis soporis sui iugis: infero hæc blasphemiam, ast *mala benè*. Rursus, si sic, id est, si cadunt leges Dei sub electione & potestate nostra prout reuera cadunt; *Iugum enim meum suauis est, & onus meum leue,*

infiti, *Itē. Mandata eius grauiora nō sūt, assequor intentu,*

D. Aug. serm. 61. de temp. *Neque poterit aliquid impossibile imperare, qui iustus est.*

1. Ould. 8. Met.

2. Matt. 14.

3. 2. Cor. 12.

4. Met. 1. 1.

5. Greg. Nyssenius

6. Ruffinus l. 2.

ca. 5. hist. Eccl.

6. Josue. 10.

7. Isai. 38.

8. Met. 1. 1.

7. lib. 9. Ps. 102.

10. Arist. l. 3. hist. anim.

cap. 17.

Arist. 3. Ethic. c. 5.

Cato.

Matt. 11.

1. Ioan. 6.

Necessum est, ô Caluine, cruciati & equitatis rationis fatcatis Christum Iesum, Patrem & Ceterum omnium nostrum distribuisse æqualiter omnibus. Et v. opes illas & substantiam excellentem, liberavit, quo quasi parui Dei constitutum; potestatem, & non facere, hoc vel illud liberè, vt Deus. Illius substantiam, dedit cuique liberum arbitrium. Illi Argilli, aut magis talpæ cæci, gloriantes se peccatores. Hoc argumento pro libero arbitrio, vti sunt D. aduersus Simonem Magum, vti testatur Clemens Romanus lib. 3. Recognition. Iustinus Martyr apol. 2. p. 10. Iustianus; Tertul. dehortatione ad castitatem imit. ep. aduersus Marcionem, Nazianzenus Orat. de Natiuitate. D. Chrysol. h. 2. in 1. c. Genesis, D. Aug. tom. 3. de Christiano, c. 10. li. de gratia & lib. arbit. c. 2.

VII.

Animo se diuina verassent, si nobis non foret liberum arbitrium, frustra consultari & deliberari iudicibus nostris; vtilitate huius; detrimento istius; contuleremus necne, equidem euenirent proterfacali, non verò pro nostra consultatione.

Aristoteles l. 1. Perihermenias: Neque conportabit, neq. negotiari, veluti si hoc quidem facerem hoc, si verò non fecerimus, erit hoc. Vana omnia consultationes bellica; vana Rerumpub. Concilia.

VIII.

Insuper prauidissent, quod si substantia istius arbitrij nobis non est concessa, omnia petimus. Rebuspub. Nam vti ait quidam;

Ouid. 1.

Omnia natura prepostera legibus ibant,

Trist.

Parssq. suum mundi, nulla tenebit iter.

Leges omnes in fornicationem, in stuprum, in furta, latrocinia, blasphemias irritæ: liceat laxatis habenis ferri citato cursu in volapornicari, stuprare virgines, prædari, blasphemiam, statim impune & impudenter perpetrâ Moyse Hebræus, & Chaldæis tot leges præscripsit: Frustra Draconius, Solon sapiens, Plato diuinus, suis doctis scriptis: frustra Lycurgus mitis, iustis suis. Lacedæmonis frustra religiosus Numa Põpilius, victoribus legibus manis, tot, tam decoras, tam vtilis leges sanxit.

haria iussisset corripere transgressores, si populis nullum sit liberum arbitrium, per quod velint exequi vel non exequi legum iussa. Frustra instituta sunt Academiae; frustra nonas has cudimus conciones: frustra S. Basilus, S. Augustinus, S. Benedictus, S. Franciscus Ordines instituerunt, vera virtutis gymnasia: frustra morigerandis pueris designantur paedagogi; si non sit in libera electione & facultate auditorum Academicorum positum exequi praecepta per Platonem vel per nos data; si Monachi Praelatis morem gerere nequeunt; si meliores non euadent pueri sub institutorum disciplina: quin frustra Calvinus, in suis instructionibus, dicat an euerfionibus; vniuersique alij haeticorum ministri caput sibi obtundant, & auditoribus aures vellicent declamantes hoc vel istud, eo, aut illo modo prout somnariint credendum; ab istis vel illis superstitionibus, idololatrijsue Papicolarum abstinendum, si in homine non fuerit liberum arbitrium: frustra Calvinus suo se Serueto opposuit, iniuria viuum lento igne absumi Geneuae curauit.

Meminissent nos Dei imagines dictos, quod quemadmodum Deus operatur liberè, potens agere quod non agit, & mittere quod agit, ita & nos: quod ob eam causam differamus à brutis essentialiter; quod ratione praediti, & non ipsa; liberi simus, & non ipsa: quod esse vti bruta, & non sicut Deus, neque ad eius plastici imaginem, sine libero arbitrio, in quo potissimum sita est imago Dei secundum Tertullianum l. 2. in Matcionem: *Cum liberum, & sua potestatis iuuenis* *hominem à Deo institutum, nullam magis imaginem & similitudinem Dei in illo aduertere potes.* Orator nemo, quantumuis disertissimus & eloquio pollens, cui ferret os, ac in hoc linguae mille; vti fingunt Poetae; cui linguae hominum & Angelorum, sicuti imaginatur S. Poelus, non recenseat summam minimam partem Hydrarum, blasphemiarum, inconuenientium pululantium quasi ab inferorum faucibus, à negatione liberi arbitrij. Quare missis Hydris istis pestilentibus in suo lacu Geneuensi, lemurbus il-

*In vita
lat. Cal-
uini ini-
tio.*

17.

*Virg. 6.
Æneid.*

1. Cor. 13.

lis hæreticis, qui cum homines sint, liberi & liberi
 putant se bruta absque libertate arbitrij. vna me
 Rom. 10. credite, Auditores, qui cū Ecclesia, Deū qui Dominus
 omnes, æqualiter partijsse omnibus substantias
 præclaras, opes liberi arbitrij: ac concludite cum
 Augustino, lib. 3. Hypognost. *Est igitur liberum
 arbitrium, quod quisquis negauerit, catholicum non est.*
 præstat Vniuersitati toti credere, quam discipulus
 negato & expulso? Vniuersa Ecclesie Catholice
 quam Sæctario excommunicato? Quid inquit
 fiam Catholicam? ipsi Philosophi arguunt motum
 Calvinum, & aperte liberum fatentur arbitrium
 quam obuiam habuistis in libris Platonis. Erant
 qui diceret, quod potes malè agere mallet emen
 nestè viuendo probè? Non percipitis sub verbi
 sonum vehementem liberi arbitrij?

Philoso
 phi liberū
 arbitriū
 concedūt.

In Phædone Platonis: *Profecto cum nobis liceret
 piter viuere, honestè emori maluimus, quam vobiscum
 quæ posteros infamia cuiq; subijcere, ac parentibus
 superioribusq; dedecori esse; putantes homini suam
 ranti, non esse viuendum.*

Meminitis magnū Aristotelē, h̄ Docti, per coti
 put quintū l. 3. Philosophiæ moralis adstruere mor
 cus vitium & virtutem in nostra posita facultate.

Dicere neminem neq; sponte improbum, neque
 beatum esse, alterum falsum esse verum videtur. Qu
 cum beatus nemo inuitus euadat; improbus autem
 tanea sit. Alioqui dicendum neminem principem
 genitorem suorum actuum (ita enim loquitur
 prolium genitor est vniuersi, inquit arbitrij ad
 libertatem, potissimum legislatores, qui in tempo
 vindicant scelera, ni ea patratint aut coacti, aut
 ri; quorum ipsi non sint causa: venerantur autem
 bos, tum vt si aulentur hi, tum vt cohibeantur.

Ibidem: *Vt homines sint iniusti & intemperantes
 dant, ipsi in causa sunt, dum & dissoluit ac remittit
 & maleficia perpetrant, & in compotacionibus, &
 alijs libidinibus etatem degunt.*

Ibidē in fine: *Actionum enim à principio vsq; ad
 Domini sumus.*

Ibidem: Quoniam in nostra erat positum potestate
vilita, vel non ita uti, etiam habitus ipsi spontanei sunt.
Talpa cœcior, vel trecentis cœcis Parisiensibus fit,
qui non percipit istis omnibus Aristotelem profiteri
liberum arbitrium: surdior fit mari seu tempestate
agitato, qui non audit sonum validum elegantium
harum sententiarum, restinguendis oblatratibus Mi-
nistrolorum Genevensium Calvinistarum, hostium
libertatis arbitrij; ast amicorum plus æquo libertita-
tis quam falso iactitant Euangelicæ. *Dimisit illis sub-
stantiam, Jov. 6. p.* omnibus largitus est Deus donum
splendidam libertatis.

Quo tanta est libertas & facultas nostra, vt Deus
quandoque suam abruptat suspendatque, quod no-
stra locum habeat. Non vult omnes homines saluos fie-
ri: Ast quoniam nos omnes voleat salui fieri, saluos
facere omitterit, ne liberi arbitrij iura solvere videatur.
*Veni et renuisti se. Ego quoque in interitu vestro vi-
debo* Quia renuistis, dimisi vos arbitrio vestro. *Quoti-
die volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pul-
los suos sub alas, & noluisti.* quasi diceret: veruntamen
non mea voluntas, sed tua facta est, ne inuita beata es-
set, factum est quod voluisti, non quod ego: tamen si a-
nimo tam molesto & ægro, vt idcirco eruperint la-
chryma: *videns civitatem fleuit super illam.* Cœgit ali-
quando Deus creaturas, vt facerent quæ natura non
apprebant; cohibuit fluxum maris rubri, iter solidū
prebeas israelitis. *Stetit vnda fluens, sicut moles, aut
murus;* solem in suo cursu retinuit: suspendit ignis a-
civilitatem ne noceret flamma tribus voluntate mar-
tyribus, fornaci Nabuchodonosor imperio iniectis:
vno & altero verbo mari silentium indixit: *Obmutef-
ca, quiesce & facta est tranquillitas magna:* Quin coget
ignem tartareum non splendere; ignis illi dabitur, sed
sine splendore: *Ignem carentem splendore, vrendi qui-
dem vim habentem, sed priuatum lumine,* experientur
reprobi, inquit S. Basilius: ast nunquam Deus compel-
lat hominem vt velit quæ non vult. Te ipse perdas,
aut saluum facias; *Perditio tua ex te Israel, dicit Domi-
nus.*

1. Tim. 2.
Prou. 1:
Matt. 23.
Exod. 14.
Exod. 15.
Iosue 10.
Dan. 3.
Marc. 4.
Matt. 8.
Psal. 33.
ad vers.
Timorem
Domini
docebo.
Osa 13.

mus. Si pereas, dixeris, Videns, volensq; perire. Tibi dicitur Deus adolescentiori prodigo, id est, peccatoribus sanctis, & seniori, id est, probis, substantiam liberalis arbitrij, Job Glov, illam vitam, sic liberè potest uere illam, illam substantiam; illud splendorem nobis, quo efficimur Deo simillimi. O vitam! O gentilem vitam! O prædiuitem substantiam!

2 Ut multis tibi tenemur Pater misericordiam. Quanto honore, quantis bonis nos cumulasti & seruator mundi, diuidens nobis substantiam liberalis arbitrij; quanquam ex illa miseri per nos ipsos per ipsam enim ceu notam & micellam tuam distantes nos à brutis, inter bonum & malum discernere, tractari, discurre, eligere non valentibus; ut a ceteris animantibus distaremus, ait S. Hieronymus. Nobis nos donasti claris, magmos creasti heroes, Angelis similes, imò quasi paruos Deos; *Ego dixi Dignissimi filij excelsi omnes. Sumus equidem quasi parui dum ad exemplum Dei permissum est nobis facere velimus. O vitam sublimem! O vitam diuinam!* Per figuras, per colores istos dignoscimur verè imaginis similitudo Maiestatis tuæ; formati, plasmati, depinti ad prototypum tuæ diuinitatis. O vitam! Quam bona largitus es Domine! Per illud nobis seruati ad palmas, ad lauros, ad corollas æternas, ut merito haberet locum, inquit S. Hieronymus: sine libertate

1. *Tamen apud Cic. l. 3. de Or. patitur i. deo calumniam De- us.*

D. Hiero p. 2. tr. 2. epi. 15. ad Damasc. Psal. 81.

2. *Hier. ubi supra.*

3. *Hier. ibid.*

4. *Ibidem.*

5. *Ibidem.*

6. *Et in peccatores iustum iudicium, Et in sanctos iustum premium retribueretur. ut sapienter! Quos nos creabas supplendis choris Angelorum, ceteris miseris & complicitum eius imminutis, decebat nos miles fieri Angelis residuis, confratribus nostris: similes, inquam, animo potiori & nobilitate*

tionem nostri, liberos, ut ipsi, ne turmæ varietate nimia differrent, & nationibus differentiis permiscerentur. Namque in castris cuncti in turd non componant natione differentes milites, cum quia non capiunt mutuum idioma, tum maxime quia non feruntur a more ad invicem; cum tamen consultum sit in prelio amicos amicis, similes similibus iungi, inquit militem professi. Procul hinc, carpentes sapientem hunc & liberalem collatorem, quod perperam beneficio sinus vsi, apagite, blasphemii eiusmodi. Tu, è anima mea, ne culpam in donatorem, sed in acceptorem, non in Deum, sed hominem retorferis.

D. Ambros. l. 7 in Luc. c. 15. *Nec putes culpam patris quod adolescentiori dedit. Nulla Dei regno infirma est anima, nec fides gravatur annis. Ipse certe se indicavit idoneum qui popescit.* Lauda anima mea quantum potes hunc tuum Patrem, qui te tam illustri nota signavit; omnes conatus tuos in eius honorem regere; lita, liba, quæcumque donavit. Tua voluntas ipse pareat arbitrio; se subdat pedibus eius, qui te in consortium Angelorum assumpsit, qui te sibi similem in spum invenit ordinem, paradisi januam aperuit, per hoc tuum liberum arbitrium crebro prædica, *Bene omnia fecit. Bene, optimè. Vidit Deus cuncta qua fecerat, Et erant omnia bona.* Ipsius voluntas est regula & libella totius æquitatis & rectitudinis. Quandoquidem ea nos est dignatus substantia, haud dubie donum est optimum. Respire liceat paululum quæso; quam primum licuerit disquiremus, an hæreticis concedi possit aut debeat libertas. *Ite in pace.*

Vid. Voge. l. 3. de re militari c. 4.

Apud Ciceronem l. 2. de nat. Deo. longe antequam inveniatur rationem doni Dei in homine calumniatum.

Marci 7. Gen. 3.

CON-